

Koncepcja zmian algorytmu podziału dotacji podstawowej dla uczelni akademickich oraz zawodowych

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Warszawa, wrzesień 2016

Spis treści

Zasady podziału dotacji z cz. 38 budżetu państwa – stan na 2016 r.....	3
Propozycja podziału dotacji dla uczelni akademickich.....	5
Propozycja nowego algorytmu dla uczelni zawodowych.....	15

Zasady podziału dotacji z cz. 38 budżetu państwa – stan na 2016 r.

W związku z realizacją reformy systemu szkolnictwa wyższego – wprowadzonej ustawami z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 84, poz. 455 i Nr 112, poz. 654) oraz z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 1198) – do sposobu podziału dotacji podstawowej, określonej w obecnie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 marca 2015 r. w sprawie sposobu podziału dotacji z budżetu państwa dla uczelni publicznych i niepublicznych (Dz. U. poz. 463), w ostatnich latach wprowadzono szereg modyfikacji zasad podziału środków, mających na celu dostosowanie do skutków niżu demograficznego, zachęcenie uczelni do prowadzenia samodzielnych badań naukowych oraz zapewnienia lepszej jakości procesu dydaktycznego, a także ograniczenia wieloletowości zatrudnienia nauczycieli akademickich. Lata 2012-2015 to stopniowa zmiana algorytmu w kierunku wzmacniania jakościowego uczelni, poprzez zmianę parametrów jakie są brane pod uwagę przy ustalaniu wysokości dotacji. Istotny z punktu widzenia niniejszego opracowania jest również fakt, że podział dotacji podstawowej określony w załączniku nr 1 do ww. rozporządzenia stosuje się również do podziału dotacji dla uczelni publicznych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, ministra właściwego do spraw zdrowia oraz ministra właściwego do spraw gospodarki morskiej.

Część zasadnicza dotacji podstawowej dzielona jest według formuły algorytmicznej obejmującej siedem składników. Przy czym algorytm można podzielić na dwie części:

- a) wynikająca z uprzednio przydzielonych dotacji, tzw. stała przeniesienia. Ta zmienna wpływa aż na 65% kwoty corocznie dzielonej dotacji. Z jednej strony stanowi ona bardzo istotny element zabezpieczający uczelnie publiczne przed znacznymi wahaniami rok do roku kwot udzielonych dotacji. Z drugiej zaś strony działa negatywnie ponieważ opóźnia w czasie ewentualne zmiany sposobu podziału dotacji. Efekt przenoszenia wcześniejszych dotacji na kolejne lata jest wciąż widoczny nawet po 5 latach od momentu jej udzielenia;
- b) wynikającą z wartości wskaźników opracowanych na podstawie danych z roku poprzedzającego rok udzielenia dotacji. Całościowo ta zmienna stanowi 35% kwoty udzielonej dotacji.

W ramach drugiej części (35%) uwzględniane jest zatem sześć wskaźników, przy czym każdy otrzymuje wagi wyrażone również procentowo: składnik studencko-doktorancki; składnik kadrowy; składnik proporcjonalnego rozwoju kształcenia; składnik badawczy; składnik uprawnień; składnik wymiany. W przypadku uczelni zawodowych zastosowanie mają wyłącznie trzy pierwsze składniki. Warto także podkreślić, że uczelnie artystyczne, medyczne

i morską ustalają odrębnie poszczególne wagi. Ma to na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu finansowania ze względu na specyfikę uczelni.

Obecnie obowiązujący sposób podziału środków jest poddawany krytyce przez środowiska akademickie. Najczęściej wymieniane wady obecnego algorytmu podziału dotacji podstawowej to:

- Zbyt duża ich ilość składników powoduje, że zmiany strategii działania uczelni, np. w kierunku pożądanym przez władze uczelni czy też dynamicznie zmieniający się rynek pracy, nie powodują wprost zmiany wysokości dotacji.
- Jedynymi czynnikami w perspektywie krótkoterminowej mogącymi w zauważalny sposób podnieść kwotę otrzymywanych środków są wskaźniki: studencko-doktorancki oraz kadrowy.
- Zwiększenie każdego wskaźnika powoduje wprost zwiększenie dotacji (np. większa liczba studentów, odpowiednio wyższa kwota dotacji).
- Wysoki poziom korelacji między wskaźnikami.
- Wciąż niewielki nacisk położony na jakość kształcenia.

Propozycja podziału dotacji dla uczelni akademickich

CELE DLA ALGORYTMU DOTACJI – UCZELNIE AKADEMICKIE

1. Zwiększenie znaczenia jakości kształcenia.
2. Zwiększenie znaczenia jakości kadry uczelni.
3. Zwiększenie znaczenia umiędzynarodowienia uczelni.
4. Zmniejszenie zależności od stałej przeniesienia
5. Uproszczenie podziału.

SPOSÓB REALIZACJI

Zmniejszenie składników podziału do czterech, tj. studencko-doktoranckiego, kadrowego, badawczego i umiędzynarodowienia. Istotnemu zwiększeniu ulegnie waga dla składnika kadrowego. Stała przeniesienia zostanie zredukowana do poziomu 0,5 (z aktualnego 0,65). W podziale uwzględnione zostanie jakość uczelni mierzona średnią kategorią jednostek naukowych wchodzących w skład uczelni. Uwzględniona zostanie także dostępność nauczycieli akademickich dla studentów i doktorantów. Zbyt duża (oraz zbyt mała) liczba studentów i doktorantów będzie wpływała negatywnie na podział dotacji wynikający ze składnika studencko-doktoranckiego. Wprowadzone zostaną także korekty wag składników względem dotychczas wykorzystywanych.

Dotacja podstawowa dzielona będzie według wzoru:

$$\frac{Du_i}{Dc} = \frac{D_{pu_i}}{D_{pc}} C + (1 - C) \times (Ws \times S_i + Wk \times K_i + Wb \times B_i + Ww \times W_i)$$

gdzie:

- Du_i – oznacza kwotę części zasadniczej dotacji podstawowej dla i -tej uczelni publicznej w danym roku,
- Dc – oznacza kwotę części zasadniczej dotacji podstawowej dla grupy uczelni publicznych w danym roku,
- D_{pu_i} – oznacza kwotę części zasadniczej dotacji podstawowej dla i -tej uczelni publicznej w poprzednim roku (w warunkach porównywalnych z danym rokiem),
- D_{pc} – oznacza kwotę części zasadniczej dotacji podstawowej dla grupy uczelni publicznych w poprzednim roku (w warunkach porównywalnych z danym rokiem),
- C – oznacza stałą przeniesienia z roku poprzedniego,
- Ws – oznacza wagę składnika studencko-doktoranckiego,
- S_i – oznacza składnik studencko-doktorancki i -tej uczelni publicznej,

- W_k – oznacza wagę składnika kadrowego,
 K_i – oznacza składnik kadrowy i -tej uczelni publicznej,
 W_b – oznacza wagę składnika badawczego,
 B_i – oznacza składnik badawczy i -tej uczelni publicznej,
 W_w – oznacza wagę składnika umiędzynarodowienia,
 W_i – oznacza składnik umiędzynarodowienia i -tej uczelni publicznej.

SZCZEGÓŁOWE ZMIANY

1. Stała przeniesienia zostanie określona na poziomie 0,5 co oznacza, że 50% dotacji na dany rok będzie określana na podstawie bieżących parametrów. Działania podejmowane przez uczelnie będą szybciej i w większym stopniu wpływały na wysokość dotacji.
2. W składniku studencko-doktoranckim na dotychczasowych zasadach określana będzie liczba studentów i doktorantów przeliczeniowych. Przy czym zwiększy się wagę dla uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich niepobierających stypendium doktoranckiego do 1,5 (z aktualnego 1,0). Liczba ta będzie jednak korygowana przez wskaźnik jakości dydaktycznej (SSR – student-staff ratio) (por. Ramka 1). Wzór na składnik studencko-doktorancki przedstawia się następująco:

$$S_i = \frac{(\sum_{k=1}^x ks_k \times Ls_{k,i} + \sum_{d=1}^y kd_d \times 5Ld_{styp_{d,i}} + \sum_{d=1}^y kd_d \times 1,5Ld_{d,i} + 1,5Lsc_i) \times d_i}{\sum_{i=1}^n [(\sum_{k=1}^x ks_k \times Ls_{k,i} + \sum_{d=1}^y kd_d \times 5Ld_{styp_{d,i}} + \sum_{d=1}^y kd_d \times 1,5Ld_{d,i} + 1,5Lsc_i) \times d_i]}$$

Gdzie:

- ks_k – oznacza wskaźnik kosztochłonności k -tego kierunku studiów stacjonarnych prowadzonego w i -tej uczelni publicznej ustalony zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 96 ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*,
 x – oznacza liczbę kierunków studiów prowadzonych w i -tej uczelni publicznej,
 $Ls_{k,i}$ – oznacza liczbę studentów studiów stacjonarnych łącznie z osobami niebędącymi obywatelami polskimi uprawnionymi do podejmowania i odbywania studiów na zasadach obowiązujących obywateli polskich oraz przyjętymi na studia na podstawie umów międzynarodowych lub decyzji właściwego ministra, odbywającymi pełny cykl kształcenia (z wyłączeniem osób po ostatnim roku studiów bez egzaminu dyplomowego) na k -tym kierunku studiów w i -tej uczelni publicznej, wynikającą z danych przekazanych przez i -tą uczelnię publiczną,
 kd_d – oznacza wskaźnik kosztochłonności d -tych stacjonarnych studiów doktoranckich prowadzonych w i -tej uczelni publicznej ustalony zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 96 ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*,

y – oznacza liczbę stacjonarnych studiów doktoranckich prowadzonych w i -tej uczelni publicznej,

$Ld_styp_{d,i}$ – oznacza liczbę uczestników d -tych stacjonarnych studiów doktoranckich w i -tej uczelni publicznej łącznie z osobami niebędącymi obywatelami polskimi, o których mowa w art. 43 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (z wyłączeniem osób pozostających z i -tą uczelnią publiczną w stosunku pracy), pobierających stypendia doktoranckie (z wyłączeniem osób uwzględnionych w ramach parametru $Ld_{d,i}$), wynikającą z danych przekazanych przez i -tą uczelnię publiczną,

$Ld_{d,i}$ – oznacza liczbę uczestników d -tych stacjonarnych studiów doktoranckich w i -tej uczelni publicznej łącznie z osobami niebędącymi obywatelami polskimi, o których mowa w art. 43 ustawy (z wyłączeniem osób pozostających z i -tą uczelnią publiczną w stosunku pracy), niepobierających stypendiów doktoranckich albo pobierających środki finansowe w wysokości kwoty zwiększenia stypendium doktoranckiego, o których mowa w art. 200a ust. 2 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*, wynikającą z danych przekazanych przez i -tą uczelnię publiczną,

Lsc_i – oznacza liczbę uczestników rocznych kursów przygotowawczych do podjęcia nauki w języku polskim w jednostkach wyznaczonych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, którym przysługują uprawnienia osób odbywających studia, wynikającą z danych przekazanych przez Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej,

n – oznacza liczbę uczelni publicznych w danej grupie uczelni publicznych,

d_i – oznacza wskaźnik jakości dydaktycznej.

3. Wskaźnik jakości dydaktycznej będzie definiowany jako liczba studentów i doktorantów zarówno studiów stacjonarnych i niestacjonarnych przypadająca na jednego nauczyciela akademickiego w i -tej uczelni publicznej odniesiona do wyznaczonego parametru dostępności kadry, którego poziom określa Minister.

Referencyjny wartość wskaźnika SSR, ustalona przez Ministra na poziomie równym 12 oraz dodanie granic dopuszczalnego odchylenia (± 1), jest wynikiem analiz porównawczych wartości wskaźników odnotowywanych w państwach UE oraz OECD, na tle wartości wskaźników w polskich uczelniach. Ustalona wartość jest bliska medianie wartości odnotowywanej w 2015 r. Dodatkowo przy ustaleniu wartości wzięto pod uwagę prognozowane przez GUS zmiany demograficzne.

Należy zauważyć, że przy określaniu parametru SSR uwzględniani są wszyscy studenci i doktoranci, łącznie z osobami na studiach niestacjonarnych. Ujęcie takie pozwala na odwzorowanie faktycznej liczby studentów i doktorantów przypadających na nauczyciela akademickiego, gdyż uczelnie nie mają możliwości wyodrębnienia nauczycieli akademickich, którzy kształcą wyłącznie studentów studiów stacjonarnych.

Z punktu widzenia celów jakie przyświecają budowie nowego algorytmu podziału środków należy wskazać, że obecne przepisy stanowią, że w algorytmie podziału środków następuje korekta liczby studentów, którzy zostali przyjęci ponad ustawowo zdefiniowany limit tj., 2% w stosunku do roku poprzedniego lub liczby określonej decyzją ministra. Tym samym w obecnie obowiązującym systemie podziału środków dotacji podstawowej występuje sankcja za przyjmowanie studentów na studia stacjonarne ponad określony limit.

Ramka 1. Sposób określania wskaźnika jakości dydaktycznej:

$$d_i = \begin{cases} \left(\frac{m}{M - dG} \right) & 0 < m < M - dG \\ 1,0 & M - dG \leq m \leq M + dG \\ \left(\frac{2M + dG - m}{M} \right) & M + dG < m < 2M \\ \frac{2dG}{m} & m \geq 2M \end{cases}$$

Gdzie:

M – oznacza referencyjną liczbę studentów i doktorantów przypadających na nauczyciela akademickiego w danej grupie uczelni,

dG – oznacza dopuszczalne odchylenie od referencyjnego poziomu liczby studentów i doktorantów przypadających na nauczyciela akademickiego w danej grupie uczelni,

m – oznacza liczbę studentów i doktorantów przypadających na nauczyciela akademickiego w i -tej uczelni publicznej, określaną według wzoru:

$$m = \frac{Ss_i + Sn_i + Ds_i + Dn_i}{NA_i}$$

Gdzie:

Ss_i – oznacza liczbę studentów stacjonarnych w i -tej uczelni publicznej,

Sn_i – oznacza liczbę studentów niestacjonarnych w i -tej uczelni publicznej,

Ds_i – oznacza liczbę uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich w i -tej uczelni publicznej,

Dn_i – oznacza liczbę uczestników niestacjonarnych studiów doktoranckich w i -tej uczelni publicznej,

NA_i – oznacza przeciętną liczbę nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji podstawowej (w przeliczeniu na pełne etaty) w i -tej uczelni publicznej,

Źródło: opracowanie własne DBF

4. W składniku kadrowym modyfikacji ulegną wagi dla profesorów z zagranicy, tj. zostaną obniżone do poziomu 2,5 z dotychczasowych 5,0 oraz 4,0. Wprowadzenie takich zmian wychodzi naprzeciw uwag zgłaszanych przez środowisko naukowe, w których wyrażano sprzeciw do nadawania większej wagi profesorom z zagranicy zatrudnianych na umowach cywilnoprawnych względem profesorów zatrudnionych na podstawie umów o pracę. Pozostałe wagi dla nauczycieli akademickich nie uległy zmianie. Tak określona przeliczeniowa liczba nauczycieli akademickich jest przemnażana przez wskaźnik potencjału naukowego w danej uczelni.

Wzór na składnik kadrowy przedstawia się następująco:

$$K_i = \frac{(Pmp_i + Z \times Kmp_i + 2,5LZprof_i) \times Y_i}{\sum_{i=1}^n [(Pmp_i + Z \times Kmp_i + 2,5LZprof_i) \times Y_i]}$$

gdzie:

Pmp_i – oznacza sumę kalkulacyjnych liczb nauczycieli akademickich, dla których i -ta uczelnia publiczna jest podstawowym miejscem pracy, określaną według wzoru:

$$Pmp_i = 2,5Lprof_i + 2Ldh_i + 1,5Ldr_i + Lmgr_i$$

$Lprof_i$ – oznacza przeciętną liczbę nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji podstawowej (w przeliczeniu na pełne etaty, z jednym miejscem po przecinku) w i -tej uczelni publicznej, dla których i -ta uczelnia jest podstawowym miejscem pracy, posiadających tytuł naukowy profesora lub tytuł profesora sztuki, wynikającą z danych przekazanych przez i -tą uczelnię publiczną,

Ldh_i – oznacza przeciętną liczbę nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji podstawowej (w przeliczeniu na pełne etaty, z jednym miejscem po przecinku) w i -tej uczelni publicznej, dla których i -ta uczelnia jest podstawowym miejscem pracy, posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego lub stopień doktora habilitowanego sztuki, wynikającą z danych przekazanych przez i -tą uczelnię publiczną,

Ldr_i – oznacza przeciętną liczbę nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji podstawowej (w przeliczeniu na pełne etaty, z jednym miejscem po przecinku) w i -tej uczelni publicznej, dla których i -ta uczelnia jest podstawowym miejscem pracy, posiadających stopień naukowy doktora lub stopień doktora sztuki, wynikającą z danych przekazanych przez i -tą uczelnię publiczną,

$Lmgr_i$ – oznacza przeciętną liczbę nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji podstawowej (w przeliczeniu na pełne etaty, z jednym miejscem po przecinku) w i -tej uczelni publicznej, dla których i -ta uczelnia jest podstawowym miejscem pracy, posiadających tytuł

zawodowy magistra lub równorzędny, wynikającą z danych przekazanych przez i -tą uczelnię publiczną,

Kmp_i – oznacza sumę kalkulacyjnych liczb nauczycieli akademickich, dla których i -ta uczelnia publiczna nie jest podstawowym miejscem pracy, określaną według wzoru:

$$Kmp_i = 2,5Lprof_i + 2Ldh_i + 1,5Ldr_i + Lmgr_i$$

$Lprof_i$ – oznacza przeciętną liczbę nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji podstawowej (w przeliczeniu na pełne etaty, z jednym miejscem po przecinku) w i -tej uczelni publicznej, dla których i -ta uczelnia nie jest podstawowym miejscem pracy, posiadających tytuł naukowy profesora lub tytuł profesora sztuki, wynikającą z danych przekazanych przez i -tą uczelnię publiczną,

Ldh_i – oznacza przeciętną liczbę nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji podstawowej (w przeliczeniu na pełne etaty, z jednym miejscem po przecinku) w i -tej uczelni publicznej, dla których i -ta uczelnia nie jest podstawowym miejscem pracy, posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego lub stopień doktora habilitowanego sztuki, wynikającą z danych przekazanych przez i -tą uczelnię publiczną,

Ldr_i – oznacza przeciętną liczbę nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji podstawowej (w przeliczeniu na pełne etaty, z jednym miejscem po przecinku) w i -tej uczelni publicznej, dla których i -ta uczelnia nie jest podstawowym miejscem pracy, posiadających stopień naukowy doktora lub stopień doktora sztuki, wynikającą z danych przekazanych przez i -tą uczelnię publiczną,

$Lmgr_i$ – oznacza przeciętną liczbę nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji podstawowej (w przeliczeniu na pełne etaty, z jednym miejscem po przecinku) w i -tej uczelni publicznej, dla których i -ta uczelnia nie jest podstawowym miejscem pracy, posiadających tytuł zawodowy magistra lub równorzędny, wynikającą z danych przekazanych przez i -tą uczelnię publiczną,

Z – oznacza wagę liczb nauczycieli akademickich, dla których i -ta uczelnia publiczna nie jest podstawowym miejscem pracy,

$LZprof_i$ – oznacza liczbę osób niebędących obywatelami polskimi, posiadających tytuł naukowy profesora lub tytuł profesora sztuki lub zatrudnionych na stanowisku profesora w innej uczelni lub instytucie badawczym lub instytucie naukowym Polskiej Akademii Nauk lub zagranicznej uczelni lub zagranicznej instytucji naukowej, które w poprzednim roku akademickim przeprowadziły co najmniej 60 godzin zajęć w i -tej uczelni publicznej (z wyłączeniem osób pozostających

z i -tą uczelnią publiczną w stosunku pracy), wynikającą z danych przekazanych przez i -tą uczelnię publiczną,

n – oznacza liczbę uczelni publicznych w danej grupie uczelni publicznych.

Y_i – oznacza wskaźnik potencjału naukowego dla i -tej uczelni publicznej

Wskaźnik potencjału naukowego w i -tej uczelni będzie określany na podstawie kategorii jednostek naukowych przyznanych poszczególnym jednostkom w uczelni z przypisaniem tym kategoriom odpowiednich wag, tj. (A+) = 1,5, (A) = 1,0, (B) = 0,7 oraz (C) = 0,4.

Ramka 2. Sposób obliczania wskaźnik potencjału naukowego:

$$q_i = \frac{1,5Lf_i + 1,0La_i + 0,7Lb_i + 0,4Lc_i}{Lf_i + La_i + Lb_i + Lc_i}$$

gdzie:

Lf_i – oznacza liczbę jednostek naukowych w i -tej uczelni posiadających kategorię jednostki naukowej równą A+,

La_i – oznacza liczbę jednostek naukowych w i -tej uczelni posiadających kategorię jednostki naukowej równą A,

Lb_i – oznacza liczbę jednostek naukowych w i -tej uczelni posiadających kategorię jednostki naukowej równą B,

Lc_i – oznacza liczbę jednostek naukowych w i -tej uczelni posiadających kategorię jednostki naukowej równą C.

Źródło: opracowanie własne MNiSW

Wagi dla poszczególnych kategorii jednostek naukowych określone zostały zgodnie z wagami wykorzystywanymi przy podziale dotacji statutowej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie sposobu ustalania wysokości dotacji i rozliczania środków finansowych na utrzymanie potencjału badawczego oraz na badania naukowe lub prace rozwojowe oraz zadania z nimi związane, służące rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich. Uczelniom, w których żadna jednostka nie posiada kategorii przypisana zostanie wartość równoważna najniższej kategorii, czyli C.

Zastosowanie do liczby przeliczeniowych nauczycieli akademickich proponowanego wskaźnika będzie premiowało poziom naukowy uczelni. Wypracowany w MNiSW zaawansowany sposób oceny poziomu naukowego jednostek w formie oceny parametrycznej przeprowadzanej przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych jest miarą powszechnie uznawaną przez środowisko naukowe. Zauważyć trzeba, że jakość nauczania jest bardzo silnie skorelowana z poziomem naukowym uczelni. Wysoki poziom naukowy wykładowców jest warunkiem koniecznym wysokiego poziomu kształcenia na poziomie

studiów II i III stopnia, a także istotnie wpływa na poziom kształcenia na I stopniu. Z drugiej strony, wysoki poziom naukowy uczelni jest możliwy tylko dzięki systematycznemu napływowi dobrze wykształconych absolwentów.

5. W składniku badawczym zrównana zostanie wartość projektu realizowanego przez lidera konsorcjum z projektami badawczymi realizowanymi w uczelniach, które są członkiem konsorcjum niebędącym liderem. Zróżnicowanie będzie uwzględniane na poziomie realizacji projektu krajowego (z wagą 1,0), międzynarodowego (z wagą 2,0) oraz realizacji projektów w ramach programu HORYZONT 2020 (waga 4,0). Składnik badawczy oblicza się według wzoru:

$$B_i = \frac{Lkraj_i + 2Lzagr_i + 4Lh_i}{\sum_{i=1}^n (Lkraj_i + 2Lzagr_i + 4Lh_i)}$$

gdzie:

- Lkraj_i* – oznacza liczbę projektów w *i*-tej uczelni publicznej realizowanych samodzielnie lub w ramach konsorcjum, na które *i*-ta uczelnia publiczna otrzymała finansowanie lub dofinansowanie w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji podstawowej, w ramach zadań, o których mowa w art. 5 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2014 r. poz. 1620 oraz z 2015 r. poz. 249) – z wyłączeniem projektów realizowanych w ramach programów lub inicjatyw międzynarodowych oraz projektów własnych i promotorskich finansowanych lub dofinansowanych z części budżetu państwa będącej w dyspozycji ministra właściwego do spraw nauki, zgodnie z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące system nauki (Dz. U. Nr 96, poz. 620 i Nr 155, poz. 1036 oraz z 2012 r. poz. 756), a także liczbę projektów badawczych, na które *i*-ta uczelnia publiczna otrzymała finansowanie lub dofinansowanie w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji podstawowej, realizowanych w ramach programu pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” oraz programu pod nazwą „Rozwój Sportu Akademickiego”, ogłoszonych na podstawie art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki,
- Lzagr_i* – oznacza liczbę projektów realizowanych w ramach programów międzynarodowych przez *i*-tą uczelnię publiczną samodzielnie lub w ramach konsorcjum, na które *i*-ta uczelnia publiczna otrzymała finansowanie lub dofinansowanie w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji podstawowej, w ramach zadań, o których mowa w art. 5 pkt 1, 3 i 7 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki, oraz liczbę projektów realizowanych w ramach programów, inicjatyw lub przedsięwzięć międzynarodowych, finansowanych lub dofinansowanych z części budżetu państwa będącej w dyspozycji ministra właściwego do spraw nauki, zgodnie z art. 34 ust. 1 ustawy

z dnia 30 kwietnia 2010 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące system nauki, z wyłączeniem projektów realizowanych w ramach programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) „HORYZONT 2020”,

Lh_i – oznacza liczbę projektów realizowanych w ramach programów międzynarodowych przez i -tą uczelnię publiczną samodzielnie lub w ramach konsorcjum, w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji podstawowej w ramach programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) „HORYZONT 2020”,

n – oznacza liczbę uczelni publicznych w danej grupie uczelni publicznych.

6. W składniku umiędzynarodowienia wprowadzone zostaną niewielkie modyfikacje w stosunku do obecnie obowiązującego składnika wymiany, które pozwolą na uwzględnienie większej liczby studentów będących cudzoziemcami. Przy określaniu tego składnika będą uwzględniani jak dotychczas studenci i doktoranci przyjeżdżający oraz wyjeżdżający na krótkotrwałe kształcenie w ramach wymiany międzynarodowej między uczelniami. Osoby przyjeżdżające, jak i wyjeżdżające będą miały taką samą wagę (dotychczas osoby przyjeżdżające miały wagę 3,0). Dodatkowo w składniku uwzględniani będą studenci cudzoziemcy na pełnym cyklu kształcenia, także z wagą 1,0. Rozwiązanie to będzie premiowało uczelnie, które ofertą dydaktyczną, prestiżem będą potrafiły zachęcić studentów cudzoziemców do studiowania na pełnym cyklu kształcenia.

Składnik umiędzynarodowienia i -tej uczelni publicznej, oblicza się według wzoru:

$$W_i = \frac{Lsw_i + Lsp_i + 2Lpc_i}{\sum_{i=1}^n (Lsw_i + Lsp_i + 2Lpc_i)}$$

gdzie:

Lsw_i – oznacza liczbę studentów i uczestników studiów doktoranckich w i -tej uczelni publicznej, którzy w poprzednim roku akademickim odbywali w ramach wymiany międzynarodowej kształcenie za granicą trwające co najmniej trzy miesiące, wynikającą z danych przekazanych przez i -tą uczelnię publiczną,

Lsp_i – oznacza liczbę studentów i uczestników studiów doktoranckich z zagranicznej uczelni, którzy w poprzednim roku akademickim odbywali w ramach wymiany międzynarodowej kształcenie w i -tej uczelni publicznej trwające co najmniej trzy miesiące, wynikającą z danych przekazanych przez i -tą uczelnię publiczną,

Lpc_i – oznacza liczbę studentów i uczestników studiów doktoranckich niebędących obywatelami polskimi, którzy w poprzednim roku akademickim odbywali kształcenie w i -tej uczelni publicznej na pełnym cyklu kształcenia,

n – oznacza liczbę uczelni publicznych w danej grupie uczelni publicznych.

7. Wprowadzone zostaną zmiany wag poszczególnych składników podziału dotacji. Dla uczelni akademickich nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego oraz akademickich uczelni wojskowych w zakresie kształcenia osób cywilnych określa się następujące wartości dla poszczególnych składników:

- a) 0,50 – dla stałej przeniesienia z roku poprzedniego C,
- b) 0,40 – dla wagi składnika studencko-doktoranckiego Ws,
- c) 0,40 – dla wagi składnika kadrowego Wk,
- d) 0,10 – dla wagi składnika badawczego Wb,
- e) 0,10 – dla wagi składnika umiędzynarodowienia Ww,
- f) 0,50 – dla parametru przeliczenia sumy kalkulacyjnych liczb nauczycieli akademickich Z,
- g) 12,0 – dla parametru M – referencyjnej liczby studentów i doktorantów przypadających na nauczyciela akademickiego,
- h) 1,0 – dla parametru dopuszczalnego odchylenia od referencyjnego poziomu liczby studentów i doktorantów przypadających na nauczyciela akademickiego;

8. Mimo pozostawienia elementu stałej przeniesienia w algorytmie zasadne jest wprowadzenie „korytarza” ograniczającego minimalny i maksymalny dopuszczalny odpowiednio spadek/wzrost wysokości dotacji z roku na rok. Zakłada się wprowadzenie ograniczenia na poziomie +/-5% względem dotacji z roku poprzedniego w warunkach porównywalnych.

Propozycja nowego algorytmu dla uczelni zawodowych

CELE DLA ALGORYTMU DOTACJI – UCZELNIE ZAWODOWE

1. Zwiększenie znaczenia jakości kształcenia.
2. Zwiększenie znaczenia kształcenia na studiach I stopnia.
3. Zwiększenie znaczenia profilu praktycznego kształcenia.
4. Powiązanie dotacji z aktywnością uczelni w pozyskiwaniu środków pozadotacyjnych.
5. Zmniejszenie zależności finansowania od stałej przeniesienia.

SPOSÓB REALIZACJI

Studenci kształcących się na studiach II stopnia będą uwzględniani w algorytmicznym podziale dotacji z mniejszą wagą niż studenci na studiach I stopnia. Zwiększone zostanie znaczenie kształcenia na kierunkach praktycznych, poprzez zwiększenie wagi dla kierunków o takim profilu. Uwzględniona zostanie dostępność nauczycieli akademickich dla studentów. Zbyt duża (oraz zbyt mała) liczba studentów będzie wpływała negatywnie na podział dotacji. Wprowadzony zostanie nowy składnik przychodowy, który zastąpi dotychczasowy składnik proporcjonalnego rozwoju kształcenia.

SZCZEGÓŁOWE ZMIANY

1. W składniku studenckim, studenci kształceni na studiach stacjonarnych I stopnia będą uwzględniani z wagą 1,0. Natomiast studenci na studiach II stopnia z wagą 0,6. Dodatkowo zwiększeniu ulegnie premia za kształcenie na kierunkach praktycznych poprzez przemnażanie liczby osób na tych kierunkach przez wagę 1,4 (dotychczas było 1,2). Wprowadzone, w 2014, do ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* zmiany zmuszające uczelnie zawodowe do zmiany profilu kształcenia z ogólnoakademickiego na praktyczny spowodują z czasem, że zastosowanie większej wagi nie będzie miało znaczenia. Jednakże na obecnym etapie, gdzie nadal w PWSZ kształcą się około 33% studentów na profilu ogólnoakademickim, zwiększenie wagi dla profilu praktycznego będzie stanowiło zachętę do intensyfikacji działań w kierunku zmiany profilu działalności PWSZ. Tak określona liczba studentów przeliczeniowych będzie korygowana o wskaźnik jakości dydaktycznej. Wskaźnik ten będzie definiowany jako liczba studentów przypadająca na jednego nauczyciela akademickiego w i-tej uczelni publicznej odniesiona do referencyjnej liczby studentów przypadających na nauczyciela akademickiego w tej grupie uczelni.

Referencyjny wartość wskaźnika SSR, ustalona przez Ministra na poziomie równym 12 oraz dodanie granic dopuszczalnego odchylenia (+/- 1), jest wynikiem analiz porównawczych wartości wskaźników odnotowywanych w państwach UE oraz OECD, na tle wartości wskaźników w polskich uczelniach. Ustalona wartość jest bliska medianie wartości odnotowywanej w 2015 r. Dodatkowo przy ustaleniu wartości wzięto pod uwagę prognozowane przez GUS zmiany demograficzne.

Z punktu widzenia celów jakie przyświecają budowie nowego algorytmu podziału środków należy wskazać, że obecne przepisy stanowią, że w algorytmie podziału środków następuje korekta liczby studentów, którzy zostali przyjęci ponad ustawowo zdefiniowany limit tj., 2% w stosunku do roku poprzedniego lub liczby określonej decyzją ministra. Tym samym w obecnie obowiązującym systemie podziału środków dotacji podstawowej występuje sankcja za przyjmowanie studentów na studia stacjonarne ponad określony limit.

2. W składniku kadrowym modyfikacji ulegnie waga dla profesorów z zagranicy, tj. zostanie obniżona do poziomu 2,5 z dotychczasowych 5,0 oraz 4,0. Oznacza to zrównanie wag z nauczycielami akademickimi posiadającymi tytuł profesora zatrudnionymi w uczelni na podstawie umowy o pracę. Propozycja nowych wag jest zbieżna ze zmianami zastosowanymi w algorytmie podziału dotacji podstawowej dla uczelni akademickich.

3. W miejsce składnika proporcjonalnego rozwoju kształcenia wprowadzony zostanie składnik przychodowy. Nowy składnik będzie premiował uczelnie zawodowe, które uzyskują przychody pozadotacyjne, w szczególności przychody z organizowania dodatkowych szkoleń, kursów podyplomowych, realizacji programów dydaktycznych finansowanych ze środków UE, a także ze współpracy z otoczeniem lokalnym. Dane do tego składnika będą pozyskiwane ze sprawozdań z wykonania planów rzeczowo-finansowych składanych w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji (opóźnienie dwuletnie). Składnik ten aktualnie charakteryzuje się dużą zmiennością wyników dla poszczególnych uczelni rok do roku. Częściowo jest to zapewne spowodowane kończącymi się projektami współfinansowanymi ze środków UE lub rozpoczynaniem nowych. Niemniej można przyjąć, że powyższe zmiany obrazują rzeczywistą zdolność uczelni do absorbowania środków zewnętrznych.

4. Stała przeniesienia zostanie określona na poziomie 0,5 co oznacza, że analogicznie jak w przypadku algorytmu dla uczelni akademickich, 50% dotacji w na dany rok będzie określone na podstawie bieżących parametrów. Działania podejmowane przez uczelnie będą szybciej i w większym stopniu wpływały na wysokość dotacji.

Ramka 3. Sposób określania składnika przychodowego

$$P_i = \frac{Pdo_i - D_i - SJST_i - Ppo_i}{\sum_{i=1}^n (Pdo_i - D_i - SJST_i - Ppo_i)}$$

Gdzie:

Pdo_i – oznacza przychody z działalności operacyjnej w i -tej uczelni publicznej wykazane w sprawozdaniu z wykonania planu rzeczowo-finansowego składanym w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji,

D_i – oznacza dotacje z budżetu państwa, o których mowa w art. 94 ust. 1 pkt 1 i art. 94b ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz dotacje, o których mowa w art. 18 ustawy o zasadach finansowania nauki, w i -tej uczelni publicznej wykazane w sprawozdaniu z wykonania planu rzeczowo-finansowego składanym w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji,

$SJST_i$ – oznacza środki z budżetów jednostek samorządu terytorialnego lub ich związków, o których mowa w art. 94 ust. 6 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, wykazane w sprawozdaniu z wykonania planu rzeczowo-finansowego składanym w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji,

Ppo_i – oznacza przychody z pozostałej działalności operacyjnej, wykazane w sprawozdaniu z wykonania planu rzeczowo-finansowego składanym w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji.

Źródło: opracowanie własne DBF

5. Wprowadzone zostaną zmiany wag poszczególnych składników podziału dotacji. Dla uczelni zawodowych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego oraz zawodowych uczelni wojskowych w zakresie kształcenia osób cywilnych określa się następujące wartości dla poszczególnych składników:

- a) 0,50 – dla stałej przeniesienia z roku poprzedniego C,
- b) 0,55 – dla wagi składnika studenckiego Ws ,
- c) 0,40 – dla wagi składnika kadrowego Wk ,
- d) 0,05 – dla wagi składnika przychodowego Wd ,
- e) 0,60 – dla parametru przeliczenia sumy kalkulacyjnych liczb nauczycieli akademickich Z ,
- f) 12,0 – dla parametru M - referencyjnej liczby studentów i doktorantów przypadających na nauczyciela akademickiego,
- g) 1,0 – dla parametru dopuszczalnego odchylenia od referencyjnego poziomu liczby studentów i doktorantów przypadających na nauczyciela akademickiego;

Waga dla składnika studenckiego zostanie określona na poziomie 0,55 (z dotychczasowego 0,35). Waga składnika kadrowego zostanie określona na poziomie 0,40 (z dotychczasowego 0,35). Natomiast waga składnika przychodowego ustalona zostanie na poziomie 0,05.

6. Wprowadzony zostanie korytarz ograniczający minimalny i maksymalny dopuszczalny odpowiednio spadek/wzrost wysokości dotacji. Proponowane jest ograniczenie na poziomie +/-5% względem dotacji z roku poprzedniego w warunkach porównywalnych.